

Володимир Артемов,
доктор педагогічних наук, доцент,
Національна академія Служби безпеки України
ORCID ID 0000-0002-5290-4496

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

У статті розглянуто сутність і зміст специфічних умов навчання в ЗВО, які готують кадри для силових структур, виявлений зв'язок специфічних умов навчання в цих ЗВО з поняттям компетентності. Автор провів аналіз цілей і змісту підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації для силових структур, вивчив особливості та Можливі шляхи формування програм підготовки для докторів філософії і докторів наук в ЗВО зі специфічними умови навчання, виробив для них пропозиції щодо удосконалення програм підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації

Ключові слова: кадри вищої кваліфікації; заклади вищої освіти України зі специфічними умовами навчання

Постановка проблеми. У світовому освітньому просторі під впливом ідей глобалізації успішно просувається процес реформування системи вищої освіти на основі Болонської декларації. У різних країнах цей процес відбувається із урахуванням національних особливостей та національних традицій. В Україні ж цей процес з урахуванням особливостей соціально-економічного стану та проведення гібридної війни в країні підходить до етапу свого завершення.

Тим не менше, у нашій державі лишається ще чимало невирішених проблем, пов'язаних із просуванням ідей Болонської декларації, про що свідчить активізація нормотворчого процесу в сфері освіти. Проблема підготовки кадрів вищої кваліфікації для силових структур держави, формування освіченості, культури, професіоналізму була актуальною у всі часи. В Україні, наряду із проблемами, які виникають і у будь-якій іншій державі у зв'язку із трансформацією її системи освіти, особливе місце відіграють складнощі, пов'язані із підготовкою наукових кадрів вищої кваліфікації у закладах вищої освіти України зі специфічними умовами навчання (далі – ЗНО СУН). Пов'язані вони, в першу чергу, із обмеженим розумінням завдань та змісту програм підготовки фахівців із вищою освітою у ЗНО СУН, які в Україні ще остаточно не сформувалися.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певні проблеми і труднощі, які виникають в Україні у процесі впровадження нової парадигми вищої освіти знайшли відображення в роботах українських дослідників В. Бахрушіна [1], Т. Борової [2], Ю. Грищука [3], Н. Гуляєвої [4], В. Радкевич [5], І. Регейла [6], С. Сисоєвої [7], О. Спіріна [8], О. Мітягіна [9], В. Горбуліна [13] та інших.

Однак, коли йдеться про систему військової освіти зазначена проблема належної уваги ще не отримала. Серед останніх публікацій слід відзначити наступні роботи українських науковців. Зокрема, в статті О.Мітягіна, М.Полуйко, О.Черних [11] визначається, що військова освіта є основою та рушійною силою розвитку силових структур України. Наукову статтю В.Телелима та Ю.Приходька [12] присвячено відображенню ролі і місця Збройних Сил України в системі вищої військової освіти, а також відображує бачення того, що проблема її реформування набуває комплексного характеру. Визначено основні проблеми системи військової освіти в Україні та запропоновано можливі шляхи їхнього вирішення. У публікації за заг. ред. В.П.Горбуліна [13], яка присвячена проблемам розвитку сектору безпеки і оборони України проаналізовано вимоги законодавства України у ЗВО із специфічними умовами навчання. Окрему увагу приділено нормативно-правовому забезпеченню інституційних змін в системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для сил безпеки України відповідно до стандартів ЄС та НАТО.

В той же час цілком очевидно, що система вищої військової освіти, підготовка офіцерських кадрів вищої наукової кваліфікації є фундаментом силових структур України. І він має бути надійним, міцним, таким, що відповідає вимогам часу та розрахованим на перспективу.

Мета статті визначити особливості підвищення якості підготовки кадрів вищої кваліфікації закладів вищої освіти України зі специфічними умовами навчання.

Методи дослідження. У нашій статті ми використовували теоретичні, дидактичні методи дослідження, також ретроспективний метод, метод призначення та міждисциплінарний метод.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п.6 Ст.1. ЗУ «Про вищу освіту» ЗВО СУН – це заклад вищої освіти державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Збройних Сил України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, а також інших органів та формувань, котрі об'єднуються під загальним поняттям «силові структури».

Закон України «Про вищу освіту» не розкриває суті та змісту специфіки навчання в ЗВО зі специфічними умовами навчання. Це можна було б пояснити тим, що специфіка навчання в таких ЗВО визначається особливостями подальшої служби, яка доволі відрізняється у різних силових структурах, носить закритий характер і, тому, подальша детермінація специфіки навчання в таких ЗВО покладається безпосередньо на самі силові структури.

На справді це не зовсім так. Справа в тому, що Закон України «Про вищу освіту» дає визначення компетентності. У відповідності із Законом

компетентність визначається як динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. До цього слід додати особистісні психофізичні якості співробітників силових структур, котрі особливо важливі для цих видів діяльності.

Таким чином компетентність співробітників силових структур можна визначити як єдність трьох складових:

- професійних знань, умінь та навичок;
- свідоме сприйняття службових та громадянських цінностей (патріотизм, відповідальність, переконаність, відданість, дисципліна, гуманізм та відповідальність);
- професійно важливі особистісні психофізичні здатності (сміливість, витриманість, наполегливість, міцне здоров'я та психічна стійкість).

Якщо розглядати першу та третю складові, то, дійсно можна погодитися, що специфіка навчання в ЗВО цього типу визначається виключно особливостями подальшої професійної діяльності випускників. Але якщо розглядати другу складову, то виявляється певна спільність, котра є найважливішою для підготовки кадрів всіх силових відомств.

Таким чином, специфіка навчання в таких ЗВО в першу чергу визначається необхідністю формувати свідоме сприйняття випускниками високих духовних цінностей подальшої служби. Навчання в ЗВО зі специфічними умовами навчання готує випускників до самовіддачі та самопожертви, діям в екстремальних, ризикованих та небезпечних ситуаціях. Без глибокої впевненості стосовно службових, громадянських та духовних цінностей, усвідомлення високого обов'язку, сприйняття гідності та честі захисника держави та особистості неможливо зростити представника силових структур. Розходження між цивільними й військовими ЗВО в цьому сенсі є настільки великими, що соціальні навички, сформовані у людини раніше, виявляються непридатними у новому середовищі. Вони вимагають формування нової системи цінностей у свідомості особистості. Тому найважливішою специфічною умовою навчання у військових ЗВО є або, принаймні, має бути деонтологічне виховання майбутніх силовиків. Адже саме деонтологічне виховання може і повинно надавати інтегруючого впливу на педагогічний процес.

Покладені на силові структури України обов'язки щодо захисту особистості, держави та нації, та з необхідністю беззаперечного виконання поставлених завдань у будь-яких умовах, в тому числі в умовах ризику. Готувати випускників до роботи в умовах ризику для життя та здоров'я є ще однією особливістю специфіки ЗВО СУН.

Тому навчання у військових закладах вищої освіти відбувається в умовах дій під присягою, серйозних дисциплінарних обмежень, жорсткої субординації. Ці вимоги не йдуть у жодне порівняння із вимогами до

дисципліни у цивільних ЗВО. Такі умови пов'язані з вимушеним проживанням та навчанням в закритому середовищі пов'язані з вимушеним проживанням та навчанням в закритому просторі, що розриває зв'язки курсантів зі звичним середовищем й сприяє формуванню специфічного клімату у навчальному закладі. У той же час вимоги військової дисципліни та наявність особливої субкультури породжує військовий етикет, відчуття військової гідності у майбутніх співробітників силових структур. Все це формує специфіку навчання у військових закладах вищої освіти.

Важливою специфічною особливістю навчання в ЗВО цього типу є причетність курсантів та викладачів до конфіденційної інформації. Це накладає додаткові обмеження на форми викладання та формат позааудиторної поведінки курсантів. Конфіденційність тут слід розуміти в широкому сенсі оскільки навіть методи та форми навчання в навчальних закладах силових структур у всьому світі обмежені для широкого доступу. В окремих навчальних закладах курсанти навіть в процесі навчання отримують доступ до державних секретів. Існують і чисто професійні секрети, причому не завжди на перший погляд очевидні: наприклад, навіть пожежники повинні зберігати свої таємниці від можливих посягань терористів.

Специфіка навчання в ЗВО такого типу пов'язана ще й з тим, що випускникам не треба особисто брати участь у конкурентній боротьбі на «міжнародному ринку праці» і тому їх професійні якості ніколи та ніхто не буде оцінювати за стандартами освіти інших держав. Тому багато новаторств, які активно впроваджуються у цивільних університетах та виявляються не актуальними для підготовки кадрів у ЗВО СУН.

В Наказі МО України «Про затвердження Особливостей підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих військових навчальних закладах (науково-дослідних установах) Міністерства оборони України» № 115 від 2017 року зазначається, що «...підготовка здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня доктора філософії та доктора наук здійснюється для заміщення посад НПК з науковим ступенем у ВВНЗ і НДУ» [15].

З цим визначенням складно погодитися. На нашу думку, здобувач повинен отримати ступінь не просто для того, щоб заміщати науково-педагогічні посади, а для того, щоб здійснювати освітню діяльність на провідних наукових засадах, особисто виконувати наукові дослідження, формувати наукове середовище ЗВО СУН, залучати до науки своїх здобувачів.

У сьогоднішньому буремному світі викладач просто не має права викладати застигли істини. Сьогодні викладач сам повинен знаходитися начебто в середині науки, бути готовим до наукової діяльності. Тобто бути ерудованим інтелектуалом, який слідкує та розбирається у нових досягненнях науки. Тому метою підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації у таких ЗВО, в першу чергу, є підготовка саме таких викладачів.

Тут резонно поставити питання, а чи потрібна відомча воєнна наука в принципі? Окремі діячі останнім часом висловлюють думки, що й цивільна (відкрита) наука може на високому рівні забезпечити потреби силових структур.

Таким чином, постає питання чи має кожне відомство, що має відношення до силових структур, формувати власну науку та наукове середовище? Причому, практично у всіх оборонних, правоохоронних, безпекових відомств так питання вже не стоїть, оскільки там наука вже існує ще з часів СРСР. Іноземний досвід також свідчить про існування відомчих (спеціалізованих) закладів вищої освіти, які в тій чи іншій мірі вирішують проблеми силових структур.

Закон України «Про вищу освіту» [14] визначає Національну рамку кваліфікацій як системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Національна рамка кваліфікацій спрямована на:

- введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців;
- забезпечення гармонізації норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудова відносин;
- сприяння національному і міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні;
- налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці.

Закон України «Про вищу освіту» дає в даному випадку лише найзагальніші визначення: «...освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти» [14].

При цьому конкретизація змісту освітньо-дослідних програм, в тому числі визначення необхідної кількості ЄКТС, безпосередньо покладається на ЗВО: «Наукові установи можуть здійснювати підготовку докторів філософії за власною освітньо-науковою програмою згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність ...» [14].

Більш того, п.10 «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, прямо стверджує: «Аспіранти (ад'юнкти) і докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі. Індивідуальний план

наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником (консультантом) та затверджується вченою радою вищого навчального закладу (наукової установи) або вченою радою відповідного структурного підрозділу протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до вищого навчального закладу (наукової установи)» [16].

Закон України «Про вищу освіту» визначає особливості повноважень та обов'язків керівника вищого військового навчального закладу (закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання), військового навчального підрозділу закладу вищої освіти визначаються центральним органом виконавчої влади, до сфери управління якого належить цей заклад вищої освіти, військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти, за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки [14].

Окрім того, на нашу думку, необхідно додатково надати керівництву ЗВО СУН можливість коригувати зміст стандартів вищої освіти з метою забезпечення потреб силових структур у кадрах вищої кваліфікації. Це дозволить покращити та удосконалити освітню діяльність ЗВО СУН з урахуванням динаміки змін в оперативній обстановці. Таке рішення безумовно вимагатиме певних змін у правовому полі відомчої освіти. На основі стандартів освіти повинні розроблятися індивідуальні програми підготовки. Це безпосередньо стосується докторів філософії, а стосовно докторів наук, то тут взагалі навряд чи слід вести мову про стандарти освіти.

Адже, по-перше, програма підготовки докторів повинна мати суто індивідуальний, навіть унікальний характер. Зазначена програма повинна бути повністю підпорядкована меті, якою є, як це впливає з традицій сучасної європейської вищої освіти, – підготовка до презентації і захисту раніше отриманих докторантом наукових результатів.

По-друге, програма докторантури взагалі не містить освітньої складової і тому вона не може бути стандартизована. З цією думкою, між іншим згоден і В.Бахрушін [1]. Відповідно до освітньої політики Європейського співтовариства відповідальність за присвоєння ступеня доктора наук повністю лягає на колектив авторитетних фахівців, спеціально створюваний для цього випадку. Адже, демократичні цінності, добропорядність, престиж навчального закладу та колективна відповідальність – ось запорука справедливого вирішення питання.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [14] доктор наук – це останній науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях. Останнє ускладнює присвоєння вчених звань науковим кадрам вищої кваліфікації оскільки не враховує специфіки

діяльності в безпековій сфері. Цілком очевидно, що в цих ВИШах важливу роль відіграє безпекова складова, в тому числі і в частині організації захисту інформації з обмеженим доступом. Очевидно, що викладачу ЗВО зі специфічними умовами навчання необхідно проваджувати наукову діяльність суворо дотримуючись режиму секретності.

Державна освітня політика щодо міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти передбачає сприяння впровадженню на міжнародному ринку результатів наукових, технічних, технологічних та інших розробок закладів вищої освіти. На жаль, це не завжди можливо, коли мова йде про наукові розробки, котрі ведуться у ЗВО СУН в інтересах забезпечення безпеки. Більш того, на сьогодні відповідно до вітчизняного законодавства [14] для присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам необхідні наукові праці, опубліковані у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science. Формальне слідування цій вимозі виключає отримання вищої ступені кваліфікації здобувачам, діяльність яких пов'язана із з інформацією з обмеженим доступом. Зазначене з часом може призвести до зникнення кадрів вищої наукової кваліфікації в науці та освітній діяльності ЗВО СУН. Безумовно, призведе не лише до падіння наукового рівня у науково-освітніх структурах цих відомств, але й негативно відбивається на безпековому стані держави в цілому.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З метою підвищення якості підготовки кадрів вищої кваліфікації необхідно удосконалити нормативно-правову базу ЗВО СУН, таким чином щоб їхнє керівництво могло самостійно вирішувати питання формування програм підготовки кадрів вищої кваліфікації. Також необхідно виключити вимоги стосовно розробки стандартів вищої освіти для докторів наук, а також вимог публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, для тих здобувачів, діяльність яких пов'язана із роботою з інформацією з обмеженим доступом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахрушин В. Є. Зауваження та пропозиції щодо проекту положення про порядок підготовки фахівців ступеня доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі вищих навчальних закладів (наукових установ). *Освітня політика : портал громадських експертів*. 2015. URL: <http://education-ua.org/ua/draft-regulations/358-zauvazhennya-ta-propozitsiji-shchodo-proektu-polozhennya-pro-poryadok-pidgotovki-fakhivtsiv-stupenya-doktora-filosofiji-ta-doktora-nauk-v-aspiranturi-ad-yunkturi-ta-doktoranturi-vishchikh-navchalnikh-zakladiv-naukovikh-ustanov> (дата звернення: 15.11.2018).
2. Борова Т. А. Основні принципи застосування докторських програм на основі європейського досвіду. *Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 5–6 жовтня 2017 р.). Запоріжжя: Запорізький національний університет. 2017. – 216 с.
3. Гришук Ю. В. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*. К.: КУБГ, 2014. № 2 (6). – С. 33–40. URL: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/issue/view/6#.U4M7N> (дата звернення: 15.11.2018).

4. Гуляєва Н. М. Мобільність викладачів і студентів: проблеми та орієнтири / Н.М.Гуляєва // *Розбудова менеджмент-освіти в Україні* : матеріали VI щорічної міжнародної конференції (17–19 лютого 2005 року м. Дніпропетровськ). К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – С. 76–81.
5. Корчова Г. Л. Академічна мобільність здобувачів в умовах сучасного освітнього процесу. *Актуальні проблеми вищої педагогічної освіти*. Вісник № 144. Серія: Педагогічні науки 2017. – С.57–61.
6. Радкевич В.О. Принципи модернізації професійно-технічної освіти. *Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи*: зб. наук. пр. К. : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2011. Вип. 1. – С. 7–22.
7. Регейло І.Ю. Підготовка фахівців за докторськими програмами у США. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2011. Вип. 1. – С. 116–121.
8. Як в Україні створити сучасну систему підготовки докторів філософії. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28851.pdf> (дата звернення: 15.11.2018).
9. Сисоєва С. О. Підготовка докторів філософії у галузі освіти: досвід провідних університетів світу. *Рідна школа*. 2016. №5–6. - С. 13–17.
10. Спірін О. М. Сучасні вимоги та зміст підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації з інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. Том 56. № 6. - С.219-234.
11. Мітягін О.О., Полуйко М.О., Черних О.Б. Історичні засади реформування системи військової освіти в Україні. *Збірник наукових праць “Військова освіта“ Національного університету оборони України*. 2013. № 1. - С. 149-158.
12. Телелим В.М., Приходько Ю.І. Методологічні та організаційно-методичні засади підготовки військових фахівців у розвинених країнах світу. *Збірник наукових праць “Військова освіта“ Національного університету оборони України*. 2012. № 1 (25). – 234 с.
13. Сьомін С.В., Резнікова О.О. Система підготовки кадрів для сил безпеки України: проблеми та перспективи розвитку : аналітична доп. / за заг. ред. В.П. Горбуліна. К.: НІСД, 2016. – 50 с.
14. Про вищу освіту : Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2014, № 37-38, ст.2004. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-300 (дата звернення: 15.11.2018).
15. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.01.2016. № 13. URL: nakaz.rada.gov.ua/laws/show/675-79 (дата звернення: 15.11.2018).
16. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах). Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261. URL: por.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення: 15.11.2018).

REFERENCES

1. Bachrushin, V. (2015). Zauvazhenja ta propoziciji shodo proektu polozhenna pro poradok pidgotovky fahivciv stupenja doktora filisofiji v aspiranture (adjunkturi) ta doktoranture vishih navchaljnyh zakladiv (naukovykh ustanov) [Comments and suggestions on the draft regulation on the procedure for the training of Ph.D. and Ph.D. in postgraduate (adjuncturist) and doctoral programs of higher educational establishments (scientific institutions)]. Available at : <http://education-ua.org/regulations/zauvazhennya-ta-propozitsiji-shchodo-proektu-polozhennya-pro-poryadok-pidgotovki-fakhivtsiv-stupenya-doktora-filosofiji-ta-doktora-nauk-v-aspiranturi-ad-yunkturi-ta-doktoranturi-vishchikh-navchalnikh-zakladiv-naukovikh-ustanov> (in Ukrainian).
2. Borova, T.A. (2017). Osnovni pryncypy zastosuvanja doktorsjkyh program na osnovi evropejskogo dosvidu [Basic principles of application of doctoral programs on the basis of European experience]. *Pidgotovka doktoriv filisofiji (PhD) v umovah reformuvanja vishoji*

osvity : materialy Vseukrainskoji naukovo-prakticnoji konferenci (Zaporizha, 5-6 zhovtna 2017 r.). Zaporizha: Zaporizsky nacionalny universitet, 2017. – 216 p (in Ukrainian).

3. Gryshyk, Y. V. (2014). Mizhnarodna akademichna mobilnistj v Ukrainy: problemy ta perspektivy [International Academic Mobility in Ukraine: Problems and Prospects]. Osvitologichny diskurs: elektrone naukove fahove vydanna. K. 2014. №2 (6). – P. 33–40. Available at : <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/issue/view/6#.U4M> (in Ukrainian).

4. Gulaeva, N. M. (2005). Mobilnistj vykladachiv i studentiv: problemy ta oorientiry [Mobility of teachers and students: problems and benchmarks]. Materialy VI shorichnoji miznarodnoji konferency «Rozbudova manadzment-osvity v Ukrainy» (17–19 lutogo 2005 roku m. Dnipropetrovsk). K.: Navch.-metod. centr «Konsorcium iz udoskonalenna manadzment-osvity v Ukrainy», 2005. – P. 76–81 (in Ukrainian).

5. Korchova, G. L. (2017). Akademichna mobilnistj zdobuvachiv v umovach suchasnoho osvitnjogo procesu [Academic mobility of applicants in the conditions of the modern educational process]. Aktualni problem dyshoji pedagogicnoji osvity. – Visnyk №144. Seria: Pedagogichni nauky 2017, - P.57–61 (in Ukrainian).

6. Radkevich, V.O. (2011). Principy modernizacii profesionno-technichny osvity [Principles of modernization of vocational education]. Modernizacia profesionny osvity i navchanna. – K. : Institut profesionno technichnoji osvity NAPN Ukrainy, 2011. Vyp. 1. – P. 7–22 (in Ukrainian).

7. Regajlo, I.Y. Pidgotovka fahivciv za doktorskimi programamy u USA [Training for doctoral programs in the United States]. Neperervna profesijnna osvita: teoria i practika. 2011. Vyp. 1. – P. 116–121 (in Ukrainian).

8. Jak v Ukraini stvoryty suchasnu sistemu pidgotovky doktoriv filosofijy [How to create a modern system of doctors of philosophy training in Ukraine]. Available at: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28851.pdf> (in Ukrainian).

9. Sysoeva, S.O. (2011). Pidgotovka doktoriv filosofijy u galuzii osvity: dosvid providnyh unaversitetiv svitu [Preparation of Doctors of Philosophy in Education: Experience of the leading universities of the world]. Ridna shkola, 2016. № 5–6. - P.13–17 (in Ukrainian).

10. Spirin, O. M. (2016). Suchasni vumogy ta zmist pidgotovky naukovyh kadriv vyshojy kvalifikacii z informacijno-komunikacijnyh tehnology v osviti [Contemporary Requirements and Content of the Training of Highly-Skilled Scientific Personnel on Information and Communication Technologies in Education]. Informacijni tecnologiji i zasoby navchanna, 2016, Tom 56, № 6. - P.219–234 (in Ukrainian).

11. Mitagin, O.O. (2013). Istorychni zasady reformuvanna systemy reformuvana ssystemy vijsjkovoy osvity v Ukrainy [Historical Principles of Reforming the System of Military Education in Ukraine]. Zbirnyk naukovyh prac «Vijskova osvita» Nacionalnogo universiteta obrony Ukrainy. 2013. № 1. – P. 149-158 (in Ukrainian).

12. Telelym, V.M., Prichodko J.I. (2012). Metodologichni ta organizacijno-metodichni zasady pidgotovky vijskovyh fahivciv u rozvinutih krajinah svitu [Methodological and organizational-methodical principles of training of military specialists in developed countries of the world]. Zbirnyk naukovyh prac «Vijskova osvita» Nacionalnogo universiteta obrony Ukrainy. 2012. № 1 (25). – 234 p (in Ukrainian).

13. Sjomina, S.V., Reznikova, O.O. (2012). Systema pidgotovky kadriv dla syl bezpeky Ukrainy: problemy ta perspektivy rozvytku [System of personnel training for the security forces of Ukraine: problems and prospects of development]. K.: NISD, 2016. – 50 p (in Ukrainian).

14. Pro vyshu osvitu [Law on Higher Education] : Zakon Ukrainy. Vidomosti Verhovnoji Rady. 2014. № 37-38, st. 2004. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-300 (in Ukrainian).

15. Pro zatverdzhennja Porjadku prisvoennja vchenych zvanj naukovim i naukovopedagogichnym pracivnykam [The Procedure for Appointing Scientists to Scientific and Research Pedagogical Workers] : Nakaz Ministersnva osvity i nauky Ukrainy vid 14.01.2016. № 13. URL: nakaz.rada.gov.ua/laws/show/675-79 (in Ukrainian).

16. Porjaok pidgotovky zdobuvachiv vyschoji osvity stupenja doktora filisofiji ta doktora nauk u vyschich navchaljnyh zakladach (naukovykh ustanovach) [The procedure of preparation of applicants for a higher education degree of the doctor of philosophy and doctor of sciences in higher educational institutions (scientific institutions)] : Posnanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.03. 2016. № 261. URL: por.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (in Ukrainian).

РЕЗЮМЕ

Владимир Артемов,
доктор педагогических наук, доцент
Национальная академия Службы безопасности Украины

Особенности повышения качества подготовки кадров высшей квалификации высших учебных заведений Украины со специфическими условиями обучения

В статье рассмотрена сущность и содержание специфических условий обучения в ЗВО, которые готовят кадры для силовых структур, выявлена связь специфических условий обучения в этих ЗВО с понятием компетентности. Автор провел анализ целей и содержания подготовки научных кадров высшей квалификации для силовых структур, изучил особенности и возможные пути формирования программ подготовки для докторов философии и докторов наук в ЗВО со специфическими условиями обучения, выработал для них предложения, касающиеся усовершенствования программ подготовки научных кадров высшей квалификации.

Ключевые слова: кадры высшей квалификации; учреждения высшего образования Украины со специфическими условиями обучения

SUMMARY

Vladimir Artemov,
Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor
National Academy of Security Service of Ukraine

Features of the improvement of the quality of training of higher educational institutions of higher educational institutions of Ukraine with specific learning conditions

Introduction. *In the global educational space, under the influence of globalization ideas, the process of reforming the higher education system is successfully advancing on the basis of the Bologna Declaration. In different countries, this process takes place taking into account national characteristics and national traditions. In Ukraine, this process, taking into account the peculiarities of the socio-economic condition and conducting of the hybrid war in the country, approaches the stage of its completion.*

Purpose. *The purpose of the paper is to determine the peculiarities of improving the quality of training in the higher education institutions of Ukraine with specific educational conditions.*

Methods. *In our article we based on the theoretical, didactical methods of investigation, such as retrospective method, method of purposefulness and the mid-disciplinary method. There were additional methods to have been used as well. Among them are: the method of the studying the scientific literature, the analysis of the documents on the question of the education innovations in the pedagogical universities of Ukraine.*

Results. *In the article the essence and content of specific training conditions in the higher education institutions are considered. They prepare personnel for power structures, the connection of specific training conditions in this education institutions with the concept of*

competence is revealed. The author conducted an analysis of the goals and content of training highly qualified scientific personnel for law enforcement agencies, studied the features and possible ways of forming training programs for doctors of philosophy and doctors in the of higher education institutions with specific training conditions, developed proposals for them concerning the improvement of training programs for highly qualified scientific personnel.

Originality. *The peculiarities of improving the quality of training of higher qualification institutions of higher education institutions of Ukraine with specific educational conditions are identified as the originality.*

Conclusion. *In order to improve the quality of the training of highly skilled personnel, it is necessary to improve the regulatory framework of the of higher education institutions with specific educational conditions, so that their leadership could independently solve the issues of the formation of higher education training programs. It is also necessary to exclude requirements for the development of higher education standards for doctors of sciences, as well as the requirements of publications in periodicals included in the scientific databases Scopus or Web of Science, for those who work in connection with the work with information with limited access.*

Keywords: *personnel of higher qualification; institutions of higher education of Ukraine with specific learning conditions*